

Література:

1. Національний Банк України [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт. – Доступний з: < <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>>.
2. Пшик Б.І., Печенко О.О. Актуальні проблеми розвитку банківської інвестиційної діяльності в Україні/ Б.І. Пшик, О.О. Печенко // Фінансово-кредитна діяльність: Проблеми теорії та практики 2.17 (2015): 24-32
3. Н.В. Черевик, І.О. Компанієць Діяльність інвестиційних банків в Україні: проблеми та перспективи розвитку/ Черевик Н.В., Компанієць І.О.// Ефективна економіка: Електронне наукове фахове видання. - №2, 2010. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=133>

УДК 336.64

Сосой Сергій Вікторович,
магістрант Університету ДФС України

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Функціонування підприємства в умовах сучасних економічних реалій припускає можливість виникнення кризових ситуацій, при чому деякі автори заявляють, що криза або його загроза взагалі невід’ємна частина діяльності підприємства [1, с. 83]. Відповідно криза, в кінцевому підсумку, стає причиною банкрутства підприємства. Вона пов’язана з невідповідністю показників його фінансово-господарського розвитку параметрам навколишнього середовища. Вказані показники можна розділити на дві основні групи: зовнішні (не залежать від діяльності підприємства); внутрішні (залежні від діяльності підприємства).

Реакцією підприємства на реальну або потенційну можливість настання банкрутства, як наслідку прогресування кризи, виступає система фінансових методів діагностики і захисту підприємства від ймовірності настання банкрутства. Одним з варіантів вирішення є продаж майна боржника на публічних торгах, або викуп майна і погашення боргів працівниками даної фірми [2, с. 109]. Для цього використовується практика санації. Система попередження реального або потенційно можливого банкрутства носить назву системи антикризового фінансового управління, яке є видом управління, в якому відбуваються контрольовані процеси передбачення криз, пом’якшення їх наслідків та використання факторів криз для розвитку організації.

Основна роль в системі антикризового управління підприємства приділяється використанню внутрішніх механізмів фінансової стабілізації, яка в умовах кризових ситуацій послідовно здійснюється за етапами: усунення неплатоспроможності, відновлення фінансової стійкості, забезпечення фінансової рівноваги в тривалому періоді.

Антикризове управління для реалізації своєї основної мети – тобто для відновлення фінансової рівноваги підприємства та мінімізації ризиків зниження його ринкової вартості, передбачає вирішення низки завдань, до числа яких відносять: своєчасне діагностування передкризового фінансового стану підприємства і прийняття необхідних превентивних заходів щодо запобігання фінансовій кризі; усунення неплатоспроможності підприємства; відновлення фінансової стійкості підприємства.

Термін «антикризове управління», як відзначається в роботах деяких вітчизняних фахівців з теорії фінансового менеджменту, в українських умовах ще не набув сталого визначення. Причиною термінологічних різночитань є відсутність достатнього досвіду в антикризовому менеджменті. Необхідність антикризового управління визначається цілями розвитку соціально-економічних систем і існуванням небезпеки виникнення кризи. Однак неоднозначність і різноманіття змісту кризи дають у науці різні підстави для класифікації економічних криз і циклів.

Категорія антикризового управління встановлює понятійну демаркацію одного типу управління від іншого. Багатозначність економічного, особливо управлінського розуміння цієї категорії, обумовлюється двоїстою природою будь-якої кризи, що одночасно творить і руйнує, тобто формує передумови і підготовляє умови для подальшого розвитку і звільняє від колишньої стратегії бізнесу [3, с. 122].

Теорії, що розглядають кризу як явище, орієнтовані на ламання старого і розвиток нового, сприймають його позитивно. Тому в основу закладена не боротьба з кризою, а реструктуризація системи, що відповідає новим відносинам. Стає очевидним, що своєчасне розпізнавання ознак і природи кризи, його локалізація, використання елементів дослідження як міри превентивної санації і відновлення платоспроможності складають суть цілей діагностики в антикризовому управлінні.

В залежності від цілей та методів здійснення діагностики фінансової кризи підприємства поділяється на дві основні системи: систему експрес-діагностики фінансової кризи, систему фундаментальної діагностики фінансової кризи.

Експрес-діагностика банкрутства характеризує систему регулярної оцінки кризових параметрів фінансового розвитку підприємства, яка здійснюється на базі даних його фінансового обліку за стандартними алгоритмами аналізу. Основною метою експрес-діагностики банкрутства є виявлення ознак кризового розвитку підприємства і попередня оцінка масштабів кризового його стану [4, с.291].

Процес реалізації антикризового управління має безліч специфічних аспектів. Це пов'язано з тим, що прийняття і реалізація антикризових рішень відбувається в стресовому режимі, під тиском можливої загрози банкрутства з одного боку та необхідністю нейтралізації цієї загрози з іншого. З цього випливає ряд факторів, що визначають проблематичність реалізації антикризового управління, зокрема: підвищеною чутливістю до фактору часу; мобільністю і динамічністю у використанні обмежених ресурсів; специфічними антикризовими критеріями вибору варіантів рішення; підвищеною увагою до завчасного опрацювання варіантів управлінських рішень, оцінки їх наслідків та ін.

Враховуючи зазначене вище слід акцентувати увагу на тому, що в умовах необхідності застосування антикризового фінансового управління підприємство потрапляє в досить-таки складну ситуацію: з одного боку воно стикається з потенційним або реальним кризовим станом, а з іншого – з низкою інших проблем. Вказані проблеми посилюють проблематичність реалізації антикризового фінансового управління і вимагають від фінансового менеджера, як мінімум, врахувати їх можливий вплив.

Одним з інструментів адекватного реагування на виклики є впровадження ефективно діючої системи внутрішнього аудиту, основними цілями якої є: здійснення впорядкованої і ефективної діяльності підприємства, включаючи рентабельність і захищеність від збитків; забезпечення дотримання загальної управлінської політики; запобігання виникнення банкрутства, нейтралізація його причин на ранніх стадіях його прояву та ін. [5, с. 112]. Відповідно у разі функціонування ефективно системи внутрішнього контролю, підприємство в значній мірі зможе знизити ступінь ймовірності банкрутства і запобігти його наслідкам, нейтралізуючи можливу кризу на ранніх стадіях – при виявленні причин, що його породжують.

Список використаних джерел:

1. Басовский Л. Фінансовий менеджмент. Підручник. – видання перероблене і доповнене: Инфра-М, 2010. – 240 с.
2. Кований С. Теорія антикризового управління підприємством – М.: Кнорус. Перевидано, 2011р. – 160 с.
3. Гетьман О. О. Економічна діагностика. Навчальний посібник. – 2010 р. – 248с.
4. Черничко Н. В. Деякі проблеми моделювання діагностики банкрутства підприємства / Н.В. Чередниченко // Науковий вісник. 2005. – Вип. 15.2. – С. 291–295.

5. Корень Н. В. Сучасні орієнтири підвищення ефективності державного внутрішнього фінансового контролю / Н. В. Корень // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. – 2012. – Вип. 11. – С. 111–117.

УДК 336.71

Степура А.Т.
аспірант кафедри банківської справи
КНЕУ ім. Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна
140107@ukr.net

ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Наслідки сучасної фінансово-економічної кризи в Україні, пов'язані із глобальною рецесією світового господарства, зниженням внутрішнього та зовнішнього попиту на вітчизняну продукцію, різкою девальвацією національної валюти, низькою інвестиційною активністю, негативним чином позначилися на функціонуванні в Україні малого і середнього бізнесу. У той же час скорочення обсягів позичок банків, що спрямовуються на розвиток малого і середнього бізнесу, ускладнення умов доступу до банківських кредитів та високий рівень процентних ставок за ними не дозволяє забезпечити потреби даного сектора у необхідних грошових ресурсах для відновлення виробничого зростання.

Однією із головних проблем в розвитку малого та середнього бізнесу в Україні слід вважати істотну обмеженість грошових і матеріальних ресурсів, що змушує підприємців шукати якісно нові підходи, схеми та механізми фінансової підтримки своїх проектів [1, с. 46]. При цьому за умов гострого дефіциту державних коштів, що можуть бути спрямовані на розвиток реального сектора господарства, а також неможливості активних зовнішніх запозичень у зв'язку із незначними масштабами бізнесу, не зважаючи на нову фінансово-економічну кризу, що розгорнулась в Україні після 2013 року, на перший план у ресурсному забезпеченні діяльності малих і середніх підприємств все рівно мають виходити механізми банківського кредитування цього виду господарювання. Не зважаючи на всі існуючі проблеми банківського бізнесу в Україні, саме банківський кредит має відкрити перед підприємцями можливості реалізації власних проектів та досягнення успіхів у бізнесі.

Однак на практиці низка труднощів, що супроводжують організацію банківського кредитування підприємств малого і середнього бізнесу головним чином гальмують розвиток даного сектора національного господарства, не даючи можливості реалізації його потенціалу в процесі подолання негативних наслідків фінансово-економічної кризи. При цьому дані труднощі стосуються як самих підприємців, так і банківських установ.

Для підприємців такими проблемами, зокрема, є високі процентні ставки, короткі терміни кредитування, відсутність чи недостатність стартового капіталу малого підприємства, обмеженість пропозиції кредитів для малого бізнесу і відсутність конкурентного ринку послуг із кредитування, складність і тривалість процедури отримання банківського кредиту.

Для банківських установ, у свою чергу, кредитування малого і середнього бізнесу в Україні надзвичайно ускладнено через високий рівень економічного ризику, що практично виключає можливість довгострокового інвестування. Суб'єкти малого та середнього підприємництва в основному утримують в обороті майже весь свій капітал, будучи надзвичайно чутливими до негативних проявів процесу пристосування України до умов відкритої економіки [2, с. 37]. Тому в умовах існуючої економічної нестабільності підприємства малого бізнесу надають перевагу швидким операціям, у зв'язку з чим вони втрачають інвестиційну привабливість як для вітчизняного, так і для іноземного інвестора.